

van het jaar het zonlicht zelden doordringt. Men denkt aan de ouderwetse warmtebron, een kachel, kort voor schooltijd aangemaakt, waarvan het nuttige effect in de eerste schooluren door de in de nacht afgekoelde wanden wordt opgeslorpt. Men denkt aan de domme tuimelramen, door welke de koude lucht omlaag buitelt en aan de plompe schoolbanken, exponenten van een stug classicaal onderwijs en van een onpaedagogische handhaving van tucht. Tenslotte denkt men ook aan de vreugdeloze en smakeloze sfeer die het interieur van vele scholen eigen is. Maar tevens beseft men met voldoening in verschillende delen des lands reeds scholen te kennen die in menig opzicht op vernieuwing van het lager onderwijs zijn berekend.

Beziet men het rapport nader dan blijken er, zoals vanzelf spreekt, enkele punten te zijn, waarop de een of andere lezer critiek kan uitoefenen.

Uit somatisch-hygiënisch oogpunt kan men opmerken dat het belangrijkste technische vraagstuk — de bevordering van een ongestoorde regeling der lichaamswarmte van het in het klaslokaal verblijvende schoolkind en van zijn onderwijzer — in het rapport niet tot een principiële beschouwing en oplossing aanleiding heeft gegeven. Hiermede is in overeenstemming dat de voorstellingen der commissie ten aanzien van verwarming en ventilatie zich als verouderd voordoen. In plaats van de bouwers van scholen eens duidelijk uit te leggen dat het scheppen van een hygiënisch binnenshuisklimaat een fysisch vraagstuk is — handhaving van een optimale „effectieve” temperatuur — volhardde zij in een anachronistische angst voor „lucht van slechte hoedanigheid” en in een onredelijke eerbied voor „frisse lucht”. Die angst en die eerbied zijn bovendien overbodig omdat men met behulp van de natuurlijke ventilatie nodig voor de behagelijke regeling der lichaamswarmte van vele personen in één vertrek, tevens de bedompte lucht verwijderd. De veronachtzaming van de betekenis der fysische eigenschappen van de lucht binnen de schoollokalen, herkent men ook in de hygiënische paragraaf van het rapport. Aan stoornissen van de regeling der lichaamswarmte als oorzaak van ziekte, ten gevolge van ondoelmatige verwarming en ventilatie binnen de school, schonk de commissie geen aandacht.

Literatuur: ¹*De nieuwe school voor het Lager Onderwijs*. Rapport van de Studiecommissie voor Scholenbouw, ingesteld door het Nederlands Congres voor Openbare Gezondheidsregeling. Blauwe Reeks No. 13, uitg. Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 1953.

J. J. VAN LOGHEM

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten.

STOORNISSEN VAN DE SPERMATOGENESE

Aan verschijnselen, die in nauw verband staan met het „Rebound”phaenomeen, heeft de staf der Mayo Clinic een symposion¹ gewijd. Uit een der artikelen citeer ik:

„When a potent hormone is administered in doses, that equal or exceed the physiologic requirements, the function of the gland in which the hormone normally originates is suppressed. Also, after treatment with dessiccated thyreoid is stopped, thyreoidal function may not return for 4 or 5 weeks; 3 to 6 months may be required for the testes to recover after prolonged use of testoviron. It has become apparent that suppression of adrenal cortical function by exogeneous cortisone may persist for an appreciable time after the use of the hormone is stopped.”

Het stuk gaat dan verder alleen over patiënten die een behandeling met cortison of ACTH hebben ondergaan; zulke personen lopen door de langdurige remming der bijnier bij operatie slechte kansen: er worden twee sterfgevallen meegedeeld ten gevolge van bijnier-insufficiëntie

in aansluiting op een operatie. Over „rebound” wordt in dit symposium niet gesproken; alleen over het tegengestelde: remming. „Rebound” is dus zeker geen verschijnsel dat algemeen voorkomt.

Literatuur: ¹R. SALAZZA e.a. *Journal of the Mayo Clinic*, **28**, No. 23.

Amsterdam, 1 Februari 1954

R. SCHUURMANS

HET HAMPELMANN-PHAENOMEEN |

Op bl. 265 van deze jaargang lees ik op regel 14 van onderen „HAMPELMANN-phaenomeen”. Deze schrijfwijze wekt de schijn alsof HAMPELMANN een onderzoeker is, naar wie het phaenomeen is genoemd. In werkelijkheid is het verschijnsel zo genoemd, omdat het doet denken aan de bewegingen die een „trekpop” (Duits: Hampelmann) maakt, als men aan de touwtjes ervan trekt.

Amsterdam, 4 Februari 1954

R. BLOCH

BERICHTEN

BUITENLAND

WERELDBERICHTEN. — DE GELDMIDDELEN VAN DE WERELDGEZONDHEIDSORGANISATIE. De Directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie te Genève vraagt voor het jaar 1955 10.200.000 dollars ter bestrijding van de voor dat jaar beraamde uitgaven. Dit bedrag is 1.700.000 dollars hoger dan de som, die voor 1953 en 1954 werd goedgekeurd. De behoefte van de organisatie aan verruiming van haar geldmiddelen is in tegenstelling met de vermindering der bijdragen uit de „Technical Assistance Funds”. Inkrimping van werkzaamheden, voorzover deze met gelden uit laatstgenoemde fondsen worden gefinancierd, was reeds in 1953 onvermijdelijk (*WHO Press*, 19 en 20 Januari 1954).

CANADA. — JAARVERGADERING DER BRITISH MEDICAL ASSOCIATION TE TORONTO. De jaarlijkse vergadering der British Medical Association zal, tezamen met die der Canadian Medical Association, in 1955 te Toronto worden gehouden, onder praesidium van een Canadees geneesheer, dr. T. CLARENCE ROUTLEY, oud-voorzitter van de Council der World Medical Association. Ter voorkoming van moeilijkheden met deviezen zal aan de Britse deelnemers op grote schaal gastvrijheid worden geboden (*Brit. med. J.*, 23 Januari 1954, bl. 201).

— **INTERNATIONAAL CONGRES VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK.** De „International Conference of Social Work” zal van 27 Juni tot 2 Juli 1954 te Toronto worden gehouden. Inlichtingen verstrekt de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk, Stadhouderslaan 146, 's-Gravenhage.

DUITSLAND. — HERDENKING VAN EHRLICH EN VON BEHRING. Op 14 Maart zal het een eeuw geleden zijn, dat PAUL EHRLICH werd geboren en omstreeks diezelfde datum verjaart EMIL VON BEHRING's geboortedag voor de honderdste maal. Men beraamt een plechtige herdenking van beiden te Frankfort en te Marburg, van 13-16 Maart. Te dezer gelegenheid zal de gouden Paul Ehrlich-medaille aan de Engelse penicilline-onderzoeker, de Nobelprijswinnaar ERNST BORIS CHAIN (Rome) worden verleend. De plechtigheden worden besloten met een wetenschappelijk congres te Höchst, waaraan vele buitenlandse belangstellenden zullen deelnemen (*Münch. med. Wschr.* 29 Januari 1954, bl. 127).

ENGELAND. — CHARLES DARWIN'S NEUROSE. Naar aanleiding van een uitvoerige kenschetsing van de leden der familie DARWIN in de *Lancet* van 26 December 1953 geeft een inzender in het nummer van 9 Januari 1954 zijn visie op de schrijver van *The Origin of Species*. DARWIN's depressies, obsessies en angsten waren de verkapte uitingen van onbewuste agressie en haat tegen zijn tyrannieke vader ROBERT WARING DARWIN. Zijn levenswerk — de studie van evolutie, een begrip, dat vijandig was aan de opvattingen van zijn vader — beschouwe men als de transpositie van zijn onbewuste conflict naar de sfeer van het bewuste. „Thus, if DARWIN did not slay his father in the flesh, then in his *The Origin of Species, the Descent of Man* etc., he certainly slew the Heavenly Father in the realm of natural history”.

— **HET AUREOOL VAN RAUWE MELK.** „Thirty years ago Sir GEORGE NEWMAN used to urge the need for 'pure milk from disease-free cows'. We must continue to work towards this ideal; but meanwhile pasteurisation is an indispensable safeguard”. (*Lancet*, 2 Jan. 1954, bl. 38).